

Col·lapse de la fiscalitat a Espanya

- L'esclat de la bombolla immobiliària ha portat al crac el sistema fiscal, incapaç de sostenir l'Estat

ANTONIO PAPELL, periodista

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 5.10.09

L'anunci d'una discreta pujada de certs impostos, que representa al voltant de l'1% del producte interior brut, s'ha convertit en un nou i potent motiu de discòrdia, en l'element central de la vana polèmica que mantenen els dos grans partits sobre les millors estratègies per remuntar la crisi, en l'argument frívol de la gran confrontació.

En principi, podria semblar lògic i fins i tot estimulants que el PP i el PSOE compleixin els respectius rols que els atribueixen els corresponents tòpics. Els socialdemòcrates haurien de ser propensos a apujar impostos, els suposats liberals a abaixar-los. No obstant, i en contra del que sembla, no estem davant d'un debat conjuntural relacionat amb la sortida de la crisi: per desgràcia, el problema a Espanya ja no és exclusivament ideològic: el que passa és que l'esclat de la bombolla immobiliària ha provocat un crac del sistema fiscal espanyol, que ja no és capaç de sostenir l'Estat si no es procedeix a una reestructuració d'aquest.

AQUEST MES de setembre passat es va celebrar a Màlaga el Simposi Internacional sobre Sistemes Fiscals, organitzat per Funcas i Unicaja, i que sota el títol *Tax Systems: Whence and whither* (Sistemes fiscals: d'on i a on) va convocar una quarantena d'especialistes, en bona part catedràtics d'Hisenda Pública. Els ponents van ser seleccionats entre els

experts internacionals més reconeguts en temes de fiscalitat. I pel que fa al nostre país, la conclusió més sorprenent va ser que el creixent dèficit públic no és un problema conjuntural derivat d'una crisi cíclica, capaç per tant de desaparèixer espontàniament quan la recessió s'hagi acabat: estem davant d'un problema estructural de gran envergadura, provocat pel fet evident que el sector de la construcció residencial, que representava una part molt substancial del PIB i que aportava una fracció notable dels ingressos públics a les hisendes de les tres administracions, no recuperarà mai la dimensió que tenia amb anterioritat a la crisi. En conseqüència, i com ha declarat **Àngel Laborda**, economista en cap de la Fundació de les Caixes d'Estalvis, el nostre sistema fiscal ha deixat de posseir l'atribut de la suficiència: «El sistema s'ha quedat bloquejat, incapacitat per funcionar».

El deteriorament dels comptes públics s'està produint, a més a més, a una gran velocitat. En l'exercici actual, els experts no compten que el dèficit públic baixi del 12,5% del PIB, és a dir, d'una mica més de 120.000 milions d'euros; i en canvi el deute públic, que estava en el 40% l'any 2008, pujarà aquest any fins al 55%, i superarà el 63% el 2010.

Aquesta situació catastròfica no és per tant conseqüència del fet que el Govern hagi emprès una desafortada carrera de despesa: es deu al fet que el nostre sistema econòmic, en el qual s'ha paralytitzat un sector (a part de la caiguda general de l'activitat), ha deixat de ser capaç de recaptar els recursos necessaris per mantenir l'Estat.

La insuficiència de mitjans afecta també, evidentment, les comunitats autònomes i els ens locals, que han perdut una de les grans fonts

d'ingressos, la provinent de l'urbanisme en les seves diferents facetes (plusvàlues, llicències d'obres, etcètera). Hi ha, doncs, una paradoxa en l'actitud de **Rajoy**, que es posa al capdavant de les seves autoritats locals per reclamar de l'Estat més recursos al mateix temps que es nega sistemàticament a apujar impostos, és a dir, a resoldre el problema suscitat per l'enfonsament de la fiscalitat aplicada a l'activitat immobiliària.

En aquestes circumstàncies, que convé divulgar amb transparència perquè l'opinió pública sàpiga el que passa, la necessitat de revisar el sistema fiscal és clara, i s'hauria de començar a fer com més aviat millor si no volem que l'edifici estatal s'enfonsi per l'ensorrament d'un dels seus grans pilars, cosa que ens convertiria en insolvents en els mercats financers. Les accions requerides són dues. Per una banda, és necessari reconstruir així que sigui possible el sector de la construcció residencial, que mai més representarà prop del 9% del PIB ni tampoc oferirà més de 750.000 vivendes anuals, com sí que passava abans de l'esclat de la bombolla. Sí que és necessari, en qualsevol cas, resoldre el problema suscitat per un estoc d'un milió de vivendes sense vendre –cosa que requerirà una caiguda encara més forta dels preus– i impulsar la resurrecció d'una indústria que quan assoleixi la seva velocitat de creuer haurà d'atendre una demanda anual que no superarà els 350.000 pisos. El president del Govern va anunciar per primera vegada en el debat del 9 de setembre la implementació d'un pla en aquesta direcció.

Per l'altra, la minva d'aquest sector immobiliari, que provoca una caiguda de la recaptació fiscal, obliga a un reajustament tributari que eviti el crac inapel·lable que es produiria si no es reaccionés a temps. De totes totes, el Govern ha tractat de combinar amb eclecticisme la persistència de les

accions d'estímul –com ha recomanat el G-20– amb un modest increment dels ingressos públics que mitigui el dèficit. Es podrà opinar sobre l'oportunitat de la mesura –l'ajornament de l'IVA al juliol del 2010 és estimulants fins llavors–, però no es tracta com s'ha dit d'una decisió forassenyada.